

1283: Όταν η Κάρα του Αγίου Κυπριανού έφθασε στην Κύπρο

/ [Γνώμες](#)

• Του Κρίστοφερ Πιτσιλλίδη

Υπάρχουν τόποι στην Κύπρο όπου η ιστορία δεν διαβάζεται μόνο στα βιβλία. Ζει μέσα στους ναούς, στα κειμήλια, στα αγιάσματα και στις μνήμες των ανθρώπων. Ένας τέτοιος τόπος είναι το Μένοικο, το χωριό που συνδέθηκε όσο κανένα άλλο με τον Άγιο Κυπριανό και την Αγία Ιουστίνη.

Σύμφωνα με την εκκλησιαστική παράδοση, το έτος 1283 αποτελεί σταθμό στην ιστορία του προσκυνήματος. Τότε, σε μια εποχή αναταραχών στην Ανατολή, τμήματα των ιερών λειψάνων των Αγίων μεταφέρθηκαν από την Αντιόχεια στην Κύπρο για να διασωθούν από τις επιδρομές και τις καταστροφές που απειλούσαν τα χριστιανικά κέντρα της περιοχής. Ανάμεσα στα λείψανα που μεταφέρθηκαν ήταν και η τιμία Κάρα του Αγίου Κυπριανού, η οποία συνδέθηκε έκτοτε με το Μένοικο και την πνευματική ζωή του τόπου.

Ο ίδιος ο Άγιος Κυπριανός αποτελεί μία από τις πλέον ξεχωριστές μορφές της χριστιανικής παράδοσης. Γεννημένος στην Αντιόχεια κατά τον 3ο αιώνα μ.Χ., παρουσιάζεται στον Βίο του ως άνθρωπος που είχε αφιερωθεί στις μαγικές και

αποκρυφιστικές πρακτικές της εποχής. Η ζωή του άλλαξε όταν ένας νεαρός ειδωλόλατρης, ο Αγλαΐδας, του ζήτησε να βοηθήσει ώστε να κερδίσει την αγάπη της Ιουστίνης, μιας νεαρής χριστιανής γνωστής για την ακλόνητη πίστη της. Σύμφωνα με την αγιολογική παράδοση, ο Κυπριανός επιχείρησε με τις γνώσεις και τις επικλήσεις του να κάμψει τη θέλησή της, όμως κάθε προσπάθεια ματαιωνόταν από την προσευχή, τη νηστεία και το σημείο του Σταυρού της Ιουστίνης. Το γεγονός αυτό τον συγκλόνισε βαθιά. Αναγνωρίζοντας ότι η δύναμη της χριστιανικής πίστης ήταν ανώτερη από οτιδήποτε ο ίδιος γνώριζε, εγκατέλειψε το παρελθόν του, κατέστρεψε τα βιβλία των μαγικών τεχνών που κατείχε, βαπτίστηκε χριστιανός και αργότερα αναδείχθηκε επίσκοπος. Η μεταστροφή του υπήρξε τόσο πλήρης ώστε τελικά μαρτύρησε μαζί με την Αγία Ιουστίνη για την πίστη τους.

Αυτή ακριβώς η μεταστροφή εξηγεί γιατί ο Άγιος Κυπριανός συνδέθηκε διαχρονικά με την προστασία από τη βασκανία, τον φθόνο και κάθε μορφή πνευματικής ταραχής. Στη λαϊκή συνείδηση δεν θεωρείται απλώς ένας ακόμη άγιος, αλλά εκείνος που γνώρισε το σκοτάδι και το νίκησε.

Η παρουσία των λειψάνων στο Μένοικο κατέστησε το χωριό ένα από τα σημαντικότερα προσκυνήματα της Κύπρου. Ο μεσαιωνικός χρονογράφος Λεόντιος Μαχαιράς αναφέρεται στη φήμη του ναού και στο αγίασμά του, αποδεικνύοντας ότι ήδη από τους μεσαιωνικούς χρόνους ο τόπος ήταν γνωστός σε ολόκληρο το νησί.

Ο σημερινός ναός των Αγίων Κυπριανού και Ιουστίνης οικοδομήθηκε πάνω σε παλαιότερα βυζαντινά κατάλοιπα. Στο εσωτερικό του διασώζονται στοιχεία διαφορετικών εποχών της κυπριακής ιστορίας, από τη βυζαντινή περίοδο μέχρι τα χρόνια της Φραγκοκρατίας και της Οθωμανικής κυριαρχίας. Το εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο τέμπλο του 1818, οι παλαιές εικόνες και τα εκκλησιαστικά κειμήλια αποτελούν ζωντανές μαρτυρίες της διαχρονικής παρουσίας του προσκυνηματος.

Μία από τις πιο γνωστές παραδόσεις του ναού συνδέεται με τον βασιλιά Πέτρος Α΄ της Κύπρου. Σύμφωνα με την τοπική παράδοση, ο βασιλιάς θεραπεύτηκε αφού προσκύνησε τις Άγιες Κάρες και ήπιε από το αγίασμα του ναού. Ως ένδειξη ευγνωμοσύνης συνέβαλε στην ανακαίνιση και ενίσχυση του ναού, προσδίδοντάς του ακόμη μεγαλύτερη ακτινοβολία.

Ωστόσο, η πραγματική σημασία του Μενοίκου δεν βρίσκεται μόνο στην ιστορική του διαδρομή. Βρίσκεται στην αδιάκοπη σχέση του με τους ανθρώπους. Για περισσότερους από επτά αιώνες, χιλιάδες προσκυνητές συνεχίζουν να φθάνουν εκεί αναζητώντας παρηγοριά, ελπίδα και εσωτερική γαλήνη. Άλλοι έρχονται για να

προσκυνησουν τα λείψανα, άλλοι για να λάβουν αγίασμα και άλλοι απλώς για να σταθούν για λίγο σε έναν χώρο όπου η ιστορία και η πίστη συναντώνται.

Η ζωντανία του προσκυνήματος διατηρείται μέχρι σήμερα, με χαρακτηριστική τη συγκέντρωση πλήθους πιστών το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου, όταν τελείται η ακολουθία της Πρώτης Αναστάσεως και «πέφτουν τα μαύρα». Δείτε το βίντεο:

<https://www.facebook.com/share/v/1DT1DJ9ydw/?mibextid=wwXlfr>

Ίσως γι' αυτό το Μένοικο παραμένει μέχρι σήμερα κάτι περισσότερο από ένα χωριό. Είναι ένας τόπος μνήμης, ένας τόπος συνέχειας και ένας τόπος όπου οι αιώνες δεν μοιάζουν να έχουν διακόψει τον διάλογο ανάμεσα στον άνθρωπο και το θείο.

Και καθώς οι προσκυνητές αποχωρούν από τον ναό, πολλοί παίρνουν μαζί τους τα λόγια της γνωστής ευχής του Αγίου Κυπριανού, που ακούγεται εδώ και γενιές κάτω από τους ίδιους θόλους:

«Κύριε Ιησού Χριστέ, ο Θεός ημών, ο διά του Αγίου Σου Ιερομάρτυρος Κυπριανού καταργήσας πάσαν μαγείαν και πάσαν ενέργειαν του διαβόλου, λύσον και διασκέδασον πάσαν επήρειαν, βασκανίαν και φθόνον εκ του δούλου Σου και χάρισαι αυτώ υγείαν ψυχής τε και σώματος. Αμήν.»

***Κρίστοφερ Πιτσιλλίδης/ Ιστοριοδίφης της συλλογικής μνήμης**

Πηγές/Βίος και Μαρτύριον των Αγίων Κυπριανού και Ιουστίνης/Λεόντιος Μαχαιράς, Χρονικόν Κύπρου/Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, στοιχεία για τον Ι.Ν. Αγίων Κυπριανού και Ιουστίνης Μενοίκου.

Πηγή: Sigmalive.com